

Motion om att staden behöver ny handlingsplan mot heders- och uppfostringsresor

Motion av Andréa Hedin (M)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Andréa Hedin (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionären anser bland annat att nya juridiska åtgärder gör det möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

- ge utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram en ny handlingsplan om hedersrelaterat våld och förtryck som även omfattar de nya lagförslagen om utvidgat utreseförbud
- ge utbildningsnämnden i uppdrag att utveckla metoder för systematisk uppföljning av barn som inte återvänt efter lov
- ge utbildningsnämnden och berörda nämnder i uppdrag att ta fram en informationskampanj som belyser vikten av att agera och göra orosanmälan när barn riskerar att föras utomlands och fara illa.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, GAPF och Origo.

GAPF och Origo har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att det är av största vikt att motverka att barn och unga förs utomlands mot sin vilja och till skadliga utlandsvistelser och att det är angeläget

att fortsatt utveckla arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Kontoret anför att det pågår ett arbete med att uppdatera stadens rutiner och förebyggande arbete för att motverka att barn och unga förs utomlands till skadliga utlandsresor.

Socialnämnden framhåller att det pågår samarbete mellan socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna med att uppdatera stadens rutin för att motverka att barn och unga förs utomlands till skadliga utlandsresor.

Utbildningsnämnden lyfter att det pågår omfattande insatser inom det berörda området inom staden med att kartlägga, informera om och motverka hedersrelaterat våld, uppfostringsresor och barnäktenskap. Det arbetet fortgår och utvecklas kontinuerligt i samarbete mellan stadens nämnder och i samverkan med andra myndigheter och civilsamhället.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att stärka arbetet med att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Nämnden lyfter även att information om socialtjänstens stöd och insatser sprids löpande till invånare, civilsamhälle, kommunala skolor, friskolor, polis, region och andra viktiga aktörer.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att stärka arbetet med att uppmärksamma barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Nämnden betonar att fungerande samverkansrutiner mellan förskola/skola och socialtjänst är avgörande för att tidigt uppmärksamma barn som riskerar att föras ut ur landet och därmed ge dem rätt stöd och skydd.

Järva stadsdelsnämnd delar motionärens synpunkter om att det är angeläget att fortsatt utveckla arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck inklusive heders- och uppfostringsresor och är därför positiv till att staden genomför en informationssatsning för att fler personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck upptäcks och söker stöd.

Skärholmens stadsdelsnämnd delar motionärens önskan om en ny och uppdaterad handlingsplan. *Södermalms stadsdelsnämnd* instämmer i att det är angeläget att uppmärksamma, utveckla arbetsmetoder och identifiera barn som riskerar att föras utomlands mot sin vilja. Nämnden har ingen uppfattning om det finns behov att vidareutveckla skolans metoder för systematisk uppföljning av barn som inte återvänt efter lov men anser att det är viktigt att en ny handlingsplan gällande hedersrelaterat våld och förtryck omfattar det utvidgade reseförbudet för barn som trädde i kraft den 1 juni 2024.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Skolloven, och i synnerhet det långa sommarlovet, utgör en risk för barn som utsätts för hedersvåld att hamna längre ifrån samhället och skolan, och i värsta fall föras ut ur landet och giftas bort. Det absolut viktigaste våra skolor kan göra för att undvika att elever förs utomlands är att agera i tid. Om det finns minsta misstanke att en elev far illa eller riskerar att föras utomlands under ett lov ska skolpersonalen agera.

Utbildningsnämndens handlingsplan ”Våga fråga, lyssna och agera” är ett viktigt stöd för skolorna i arbetet vid misstanke om våld. Handlingsplanen sträcker sig över 2025 och ett arbete med att revidera planen har påbörjats. På utbildningsförvaltningens intranät har en särskild vägledningssida byggts upp som informerar om den utvidgade lagstiftningen samt rutiner för och stöd till skolpersonal i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Staden arbetar redan idag med att sprida information om vikten av att agera när barn och ungdomar riskerar att föras utomlands och vilket stöd som finns att få. Det görs bland annat genom att sprida Origos årliga informationskampanj och genom kampanjer för att nå unga på sociala medieplattformar utifrån samma tema.

Utbildningsnämnden undersöker i inledningen av varje termin vilka elever som inte har dykt upp vid skolstart. Skolorna orosänmäter till socialtjänsten om kontakt med vårdnadshavare inte kan etableras eller om det finns andra skäl till oro för eleven. Erfarenheten är att de flesta av de elever som saknas vid skolstart återkommer till skolan inom ett par veckor.

Det är angeläget att fortsatt utveckla arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck och utbildningsnämnden kommer tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla rutinerna för att skyndsamt följa upp elever som saknas i skolan vid terminsstart.

Bilaga

Motion om att staden behöver ny handlingsplan mot heders- och uppföstringsresor
dnr KS 2024/1179-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Dennis Wedin och Andréa Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra

Regeringen har tagit viktiga steg för att skydda barn i riskzonen. Nya juridiska åtgärder gör det nu möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands, och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling. Detta gäller särskilt i fall där omständigheterna innebär att barnet kan behöva skyddas enligt LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga). Dessa nya verktyg behöver omgående implementeras i arbetet för de som dagligen möter barn och unga, oavsett om det är socialtjänsten eller skolpersonal. Västerås stad har utvecklat ett strukturerat arbetssätt för att hantera elever som inte kommer till skolan genom en särskild rutin för

"saknade elever." Detta arbetssätt särskiljer frånvaro på grund av problematisk skolfrånvaro från fall där elever är helt saknade, och dokumenteras systematiskt i ett journalsystem. Denna differentiering gör det möjligt för skolan att agera utifrån olika orsaker till frånvaron, som exempelvis när en familj har flyttat utomlands utan att avregistrera sig eller när en elev potentiellt hålls kvar utomlands mot sin vilja. Stockholms stad bör inspireras av Västerås stad och införa ett mer systematiskt arbetssätt för att säkerställa att elever som eventuell förts utomlands mot sin vilja snabbt identifieras och att åtgärder vidtas, i dessa situationer är tid en kritisk faktor. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåldet i Stockholm.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 1 oktober 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Andréa Hedin (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionären skriver att loven för de flesta barn är en välkommen paus från skolans vardag, men för några barn i vårt land innebär ledigheten tyvärr något helt annat. När skolorna öppnar efter ledigheten står vissa stolar i klassrummen tomma. De tomma stolarna står där som påminnelser om de klasskamrater som inte har återvänt. Många kommuner arbetar aktivt för att identifiera och hjälpa dessa barn, men motionären menar att Stockholm stad ligger efter. Motionären skriver vidare att dagens handlingsplan ”Våga fråga, lyssna och agera!” endast gäller till 2025 och behöver beakta samtidens problem.

Nya juridiska åtgärder gör det nu möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling. Motionären hänvisar till Västerås stad som har utvecklat ett strukturerat arbetssätt för att hantera elever som inte kommer till skolan genom en särskild rutin för "saknade elever". Motionären anser att staden bör inspireras av Västerås stad och införa ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att elever som eventuellt har förts utomlands mot sin vilja snabbt identifieras och att åtgärder vidtas. Motionären anser vidare att staden bör ha en särskild rutin för saknade elever, där misstanke om hedersrelaterat våld och tvång ingår i en tydlig checklista för rektorerna. Checklistan bör innefatta att undersöka om även syskon är försvunna, hembesök från kommunen och kontakt med andra relevanta myndigheter för att snabbt identifiera om ett barn är borta. Genom att införa liknande åtgärder skulle försvunna barn snabbare kunna hittas.

Med anledning av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta att:

- Ge utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram en ny handlingsplan om hedersrelaterat våld och förtryck som även omfattar de nya lagförslagen om utvidgat utreseförbud.
- Ge utbildningsnämnden i uppdrag att utveckla metoder för systematisk uppföljning av barn som inte återvänt efter lov.
- Ge utbildningsnämnden och berörda nämnder i uppdrag att ta fram en informationskampanj som belyser vikten av att agera och orosanmäla när barn riskerar att föras utomlands och fara illa.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, GAPF, och Origo.

GAPF och Origo har inte inkommit med svar.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	6
Socialnämnden.....	7
Utbildningsnämnden.....	8
Farsta stadsdelsnämnd.....	10
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd.....	11
Järva stadsdelsnämnd.....	11
Skärholmens stadsdelsnämnd.....	12
Södermalms stadsdelsnämnd.....	13
Reservationer m.m.....	15

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Alla stockholmare ska utvecklas utifrån sina förutsättningar, känna sig trygga och ha en bra livskvalitet. Det som framförs i motionen har främst koppling till kommunfullmäktiges mål 1.3 *Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst*.

Stadsledningskontoret anser att det är av största vikt att motverka att barn och unga förs utomlands mot sin vilja och till skadliga utlandsvistelser och att det är angeläget att fortsatt utveckla arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Utbildningsnämndens handlingsplan ”Våga fråga, lyssna och agera” är ett viktigt stöd för skolorna i arbetet vid misstanke om våld. Utbildningsnämnden har påbörjat ett arbete med att revidera handlingsplanen. *Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation* kommer att utgöra utgångspunkt för revideringen av den handlingsplan som riktar sig mot stadens kommunala skolor.

Det pågår ett arbete med att uppdatera stadens rutiner och förebyggande arbete för att motverka att barn och unga förs utomlands till skadliga utlandsresor. En tvärprofessionell arbetsgrupp med representanter från förskoleförvaltningen, stadsledningskontorets juridiska avdelning, kuratorer från grundskola, gymnasieskola och anpassad skola, chefer från socialtjänsten, Stockholms Barnahus och Origo arbetar med att fastställa rutiner för samarbete kring tidig upptäckt, orosanmälan och fortsatt handläggning för att på bästa sätt skydda och stötta barnet utifrån de behov och omständigheter som kan råda i det enskilda fallet. När rutiner och arbetssätt är fastställda, planeras det för att dessa sprids och implementeras i berörda

verksamheter. Samarbetet och dialogen kommer att fortsätta det kommande året med förhoppningen att utveckla ett mer familjeorienterat arbetssätt i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Målet med samarbetet är vidare att förhindra barnäktenskap, könsstympning, skydda mot skadliga utlandsvistelser och att se till att ny lagstiftning är väl känd.

Stadens skolor och utbildningsförvaltningen bedriver ett kontinuerligt och systematiskt arbete med att säkerställa skolnärvaro och analysera skolfrånvaro utifrån olika perspektiv. Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att kartlägga elevfrånvaro och att lägga förslag på ett nationellt frånvaroregister. Stadsledningskontoret ser fram emot en nationell kartläggning och förslag till riktlinjer för att ytterligare stärka det viktiga arbetet i att upptäcka och skydda utsatta barn och unga. Utbildningsnämnden har vidare regelbundet utbyte och kontakt med andra städer, organisationer och myndigheter kring insatserna mot hedersrelaterat våld, bland annat med Västerås stad.

Staden skickar årligen, innan sommarlovet, ut information till chefer och medarbetare inom socialtjänsten och inom skolan, för att uppmärksamma Origos årliga kampanj mot hedersrelaterat våld och förtryck. Informationen syftar till att uppmärksamma om extra beredskap för att fler ungdomar inför sommarlovet kan komma att söka kontakt med exempelvis ungdomsmottagningarna på grund av oro kring hedersrelaterat våld och förtryck samt att fler orosanmälningar kan inkomma till socialtjänsten. Informationen belyser vikten av att agera och uppmanar till orosanmälan vid misstanke om att barn riskerar att föras utomlands. I samarbetet har även ingått kampanjer för att nå unga på sociala medieplattformar utifrån samma tema.

För att ytterligare stödja skolornas insatser för att motverka heders- och uppfostringsresor har utbildningsnämnden förstärkt information på webben såväl externt som internt. På Pedagog Stockholm har en särskild vägledningssida byggts upp som informerar om den utvidgade lagstiftningen samt rutiner för och stöd till skolpersonal i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildningsnämnden genomför även en informationskampanj vid läsårsstart i augusti. Då sprids också pågående nationella kampanjer från BRÅ, Polisen, Skolverket och Jämställdhetsombudsmannen.

Stadsledningskontoret vill avslutningsvis betona att det pågår ett omfattande arbete inom staden med att informera om och motverka hedersrelaterat våld, uppfostringsresor och barnäktenskap. Det arbetet fortgår och utvecklas kontinuerligt i samarbete mellan stadens nämnder och i samverkan med myndigheter och civilsamhälle.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 februari 2025 följande.

Socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Att motverka att barn och unga förs utomlands mot sin vilja och till skadliga utlandsvistelser är en viktig fråga. Socialförvaltningen utforskar pågående arbetssätt och samarbeten för att stärka detta arbete mellan relevanta myndigheter och andra aktörer i Stockholms stad.

Det pågår samarbete mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen med att uppdatera stadens rutin för att motverka att barn och unga förs utomlands till skadliga utlandsresor. Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen sammankallar löpande en tvärprofessionell arbetsgrupp med representanter från förskoleförvaltningen, juridiska avdelningen, kuratorer från grundskola, gymnasieskola och anpassad skola, chefer från socialtjänsten, Stockholms Barnahus och Origo. Syftet är att fastställa rutiner för samarbete kring tidig upptäckt, orosanmälan och fortsatt handläggning för att på bästa sätt skydda och stötta barnet utifrån de behov och omständigheter som kan råda i det enskilda fallet. När rutiner och arbetssätt är fastställda, planeras det för att dessa sprids och implementeras i berörda verksamheter. Socialförvaltningen kommer att fortsätta arbetet med att utforska effektiva och kunskapsbaserade arbetssätt för att förhindra bortförande och fortsatt utsatthet, samt vad som kan göras för att bortförda barn ska kunna återvända till Sverige.

Varje år, innan sommarlovet, skickar socialförvaltningens direktör ut ett brev till chefer och medarbetare inom socialtjänsten för att uppmärksamma Origos årliga kampanj mot hedersrelaterat våld och förtryck. Ett motsvarande brev skickas ut av utbildningsförvaltningens direktör till chefer och medarbetare inom skolan.

Med brevet vill socialnämnden uppmärksamma stadens socialtjänst på att ha extra beredskap för att fler ungdomar inför sommarlovet kan komma att söka kontakt med exempelvis ungdomsmottagningarna på grund av oro kring hedersrelaterat våld och förtryck, samt att fler orosanmälningar kan inkomma till socialtjänsten. Origo erbjuder årligen skolpersonal en grundläggande utbildning för att ge kunskaper om hedersrelaterat förtryck och våld.

Socialförvaltningen har under föregående år haft dialogmöte med ideella föreningar kring behov och pågående initiativ för målgruppen. Som resultat av detta har socialförvaltningen erbjudit möjlighet till kompetensförstärkning till dessa föreningar. Socialförvaltningen värdesätter ett samarbete till förmån för målgruppen utsatta med risk att utsattas för hedersrelaterat förtryck och våld, och kommer att fortsätta dialogen med civilsamhället kring dessa frågor.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2025 följande.

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (M) och Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Reservation av Claes Nyberg (C), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Frida Bondesson (KD), som instämde i reservationen anförd av Andréa Hedin m.fl. (M) och Jan Jönsson (L).

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningens handlingsplan ”Våga fråga, lyssna och agera” är ett viktigt stöd för skolorna i arbetet vid misstanke om våld. Handlingsplanen sträcker sig över 2025. Ett arbete med att revidera planen har påbörjats och förvaltningen inväntar även den kommande stadsövergripande handlingsplanen mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation. Stadens handlingsplan kommer förankras i och utgöra utgångspunkt för revideringen av den handlingsplan som riktar sig mot stadens kommunala skolor. För att ytterligare stödja skolornas insatser för att motverka heders- och uppfostringsresor har förvaltningen förstärkt information på webben såväl externt som internt. På *Pedagog Stockholm* har en särskild vägledningssida byggts upp som informerar om den utvidgade lagstiftningen samt rutiner för och stöd till skolpersonal i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Utbildningsförvaltningen och personal från stadens skolor har under 2024 ingått i ett samarbete med socialförvaltningen, förskoleförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna kring rutiner och förebyggande arbete för att motverka att barn och unga förs utomlands mot sin vilja eller utsätts för skadliga utlandsvistelser. Målet med samarbetet är att förhindra barnäktenskap, könsstympning, skydda mot skadliga utlandsvistelser och att se till att ny lagstiftning är väl känd. Samarbetet och dialogen kommer att fortsätta det kommande året med förhoppningen att utveckla ett mer familjeorienterat arbetssätt i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Utbildningsförvaltningen har även regelbundet utbyte och kontakt med andra städer, organisationer och myndigheter kring insatserna mot hedersrelaterat våld, under 2024 bland annat med Västerås stad.

Stadens skolor och central förvaltning har upparbetade rutiner för skolfrånvaro. Det pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att säkerställa skolnärvaro och analysera skolfrånvaro utifrån olika perspektiv. Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att kartlägga elevfrånvaro och att lägga förslag på ett nationellt frånvaroregister. Förvaltningen ser fram emot en nationell kartläggning och förslag till riktlinjer för att ytterligare stärka det viktiga arbetet i att upptäcka och skydda utsatta barn och unga.

Sedan 2019 har utbildningsförvaltningen i samverkan med socialförvaltningen årligen genomfört informationskampanjer som belyser vikten av att agera och uppmanar till orosanmälan vid misstanke om att barn riskerar att föras utomlands. Informationsbrev har gått ut till stadens rektorer och till enhetschefer på stadsdelsförvaltningarna. I samarbetet har även ingått kampanjer för att nå unga på sociala medieplattformar

utifrån samma tema. Det arbetet har skett i samverkan med länets resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, Origo.

Utbildningsförvaltningen genomför även en egen informationskampanj vid läsårsstart i augusti. Då sprids också pågående nationella kampanjer från BRÅ, Polisen, Skolverket och Jämställdhetsombudsmannen.

Förvaltningen vill avslutningsvis betona att det pågår ett omfattande arbete inom staden, i förvaltningen och på stadens skolor med att kartlägga, informera om och motverka hedersrelaterat våld, uppfostringsresor och barnäktenskap. Det arbetet fortgår och utvecklas kontinuerligt i samarbete mellan stadens förvaltningar och i samverkan med myndigheter och civilsamhälle. Såväl förvaltningsspecifika som stadsövergripande handlingsplaner är upprättade och revideras kontinuerligt. Det genomförs därtill regelbundet riktade och allmänna informationskampanjer för att synliggöra och motverka hedersrelaterat våld i olika kommunikationskanaler. Stadens skolor och förvaltningen bedriver också ett kontinuerligt och systematiskt arbete med att säkerställa skolnärvaro och analysera skolfrånvaro utifrån olika perspektiv.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 6 februari 2025 följande. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på en motion från Andréa Hedin, Moderaterna, om att staden behöver en handlingsplan mot heders- och uppfostringsresor.

Reservation av Olof Peterson m.fl. (M) och Leif Söderström (SD), se Reservationer m.m.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Barns bästa och rättigheter är viktiga frågor som socialtjänsten arbetar för och förvaltningen ställer sig positiv till att stärka arbetet med att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen arbetar aktivt med Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021–2025, där målgruppen innefattas. I detta arbete ingår även samarbete med Origo¹ och Barnahus² samt andra relevanta aktörer.

Varje år tar förvaltningen del av Origos årliga informationskampanj som berör ämnet. Denna information skickas ut innan varje sommarlov till chefer och medarbetare inom socialtjänsten. Förvaltningen arbetar utöver detta aktivt under året på olika sätt med att sprida information till invånare, civilsamhälle, kommunala skolor, friskolor, polis, Region och andra viktiga aktörer, om det stöd och de insatser som socialtjänsten erbjuder.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2025 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Johan Nilsson m.fl. (M), Robin Nilsen (L), Henrik Falk (C) och Runar Finnman (SD), se Reservationer m.m.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Barns bästa och rättigheter är centrala frågor för socialtjänsten, och förvaltningen välkomnar ytterligare åtgärder som uppmärksammar barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Förvaltningen arbetar aktivt med Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende av relation (2021–2025). Inom ramen för detta arbete bedriver förvaltningen nära samarbete med Origo, Barnahus och andra relevanta aktörer.

Socialtjänsten är väl förtrogen med Socialstyrelsens meddelandeblad *Ett utvidgat utreseförbud för barn*, tar vid behov stöd av Origo samt tar del av den information de skickar ut i sin årliga kampanj. Förvaltningen sprider information till invånare, civilsamhälle, kommunala skolor, friskolor, polis, regionen och andra viktiga aktörer om det stöd och de insatser socialtjänsten kan erbjuda. Etablerade samverkansrutiner mellan förskola/skola och socialtjänst finns och är avgörande för att tidigt uppmärksamma barn som riskerar att föras ut ur landet mot sin vilja, och i dessa fall ge adekvat stöd och skydd.

Förvaltningen vill framhålla att det i sammanhanget även är av vikt att beakta hbtqi-aspekter kopplat till hedersrelaterat våld och förtryck samt att utsatthet inte enbart är kopplat till kön. Förvaltningen ställer sig positiv till att ytterligare stärka arbetet med att uppmärksamma barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2025 följande.

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Reservation av Kim Ekblom (C), se Reservationer m.m.

Järva stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 7 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens synpunkter om att det är angeläget att fortsatt utveckla arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck inklusive heders- och uppfostningsresor. Inom förvaltningen är våld i nära relation inklusive hedersrelaterat våld och förtryck ett fokusområde. Arbetet sker inom ramen för Stockholms stads program mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation, 2021-2025.

Förvaltningen är positiv till att staden genomför en informationssatsning för att fler personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck upptäcks och söker stöd.

Myndighetsutövande barn och ungdomsenheter ger stöd, hjälp och skydd till barn och ungdomar utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap, könsstympning och bortförande enligt ordinarie utredningsförfarande. Om oro finns är det en skyldighet att enligt 14 kap 1 § socialtjänstlagen att göra en orosanmälan till socialtjänsten. När en orosanmälan gällande hedersrelaterat våld och förtryck inkommer till socialtjänsten sker samverkan med Origo, resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld och Barnahus, som hjälper barn som blivit utsatta för brott och som bistår socialtjänsten med konsultation i handläggningen av denna komplexa problematik.

Förvaltningen har rutiner för att öka möjligheten att upptäcka barn och unga som riskerar att föras utomlands samt underlätta ansökan om utreseförbud enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Sedan lagens införande har förvaltningen erfarenhet av att ha hanterat ett fåtal ärenden gällande utreseförbud. Förvaltningen har en strukturerad samverkan med externa aktörer genom lokala områdesbaserade nav. De består av representanter från förskolan, kommunala och fristående grundskolor, fritidsverksamheter och polisen. Där kan frågan om att motverka hedersrelaterat våld och förtryck hanteras för vidare åtgärder på lokal nivå.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2025 följande.

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Reservation av Sophia Granswed Baat m.fl. (M) och Alice Vestlin m.fl (C), se Reservationer m.m.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 december 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till motionärens förslag och önskan om en ny och uppdaterad handlingsplan, då både *”Våga fråga ...”* och *”Stockholm stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck ...”* sträcker sig till

2025. Det är viktigt att stadens program är uppdaterade i enlighet med rådande lagar och föreskrifter och därigenom håller sig relevanta.

I motionen lyfts en checklista som önskar införas som en del i det strukturerade arbetet med barn som förs ur landet. Ett av förslagen på checklistan är att kommunen ska göra hembesök om ett barn försvinner. Förvaltningen anser att det behöver förtydligas var ansvaret för dessa hembesök ska ligga, då detta kan bli en resurskrävande åtgärd.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2025 följande.

Södermalms stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Reservation av Jonas Nilsson m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Reservation av Lars Rottem Krangnes (C), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Erik Ehre (KD) som instämde i reservationen anförd av Jonas Nilsson m.fl. (M).

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med motionären om att det är angeläget att uppmärksamma, utveckla arbetsmetoder och identifiera barn som riskerar att föras utomlands mot sin vilja. För detta krävs ett preventivt arbete. Förvaltningen bedömer att handlingsplanen "Våga fråga, lyssna och agera!" ligger väl i linje med detta arbete.

Utbildningsförvaltningen har påbörjat revidering av handlingsplanen men avvaktar stadens övergripande handlingsplan mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation. Förvaltningen vill också lyfta följande skrivning från stadens budget 2025.

"Utbildningsnämnden ska säkerställa att alla anställda kan identifiera och hantera elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, våld i nära relationer eller riskerar att dras in i våldsbejakande extremism samt samordna utbildningsinsatser på området. Nämnden ska fortsatt arbeta för att förhindra barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning och stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Skolan ska i ökad utsträckning upptäcka unga som utsätts för våld i nära relationer eller våld i hemmet genom att exempelvis låta elevhälsan rutinmässigt ställa frågor om våld. Utbildningsnämnden ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta förebyggande mot att barn olagligen förs utomlands och tillsammans utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud"

Sedan 2019 har utbildningsförvaltningen och socialförvaltning genomfört informationskampanjer varje vår som belyser vikten av att agera och orosanmälan när

barn riskerar att föras utomlands. Under flera år har staden samtidigt haft riktade kampanjer med samma tema mot barn och ungdomar på olika sociala medieplattformar. Förvaltningen är generellt positiv till olika informationskampanjer om att agera och orosanmäla barn som riskerar att fara illa.

Förvaltningen har ett nära samarbete med utbildningsförvaltningen. Ett återkommande tema är orosanmälan vid misstanke om att ett barn kan fara illa, till exempel att föras utomlands mot sin vilja. Syftet med att återkomma till temat är att följa samhällsutveckling och tillsammans med förskola och skola identifiera nya trender. Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att kartlägga elevfrånvaro och att lägga förslag på ett nationellt frånvaroregister och utbildningsförvaltningen har inväntat denna. Förvaltningen har ingen en uppfattning om det finns behov att vidareutveckla skolans metoder för systematisk uppföljning av barn som inte återvänt efter lov men anser att det är viktigt att en ny handlingsplan gällande hedersrelaterat våld och förtryck omfattar det utvidgade reseförbudet för barn som trädde i kraft den 1 juni 2024.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Andrea Hedin m.fl. (M)

1. att socialnämnden tillstyrker motionen, samt
2. att därutöver anföra följande:

Den moderatledda regeringen har tagit viktiga steg för att skydda barn i riskzonen. Nya juridiska åtgärder gör det nu möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands, och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling. Detta gäller särskilt i fall där omständigheterna innebär att barnet kan behöva skyddas enligt LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga). Dessa nya verktyg behöver omgående implementeras i arbetet för de som dagligen möter barn och unga, oavsett om det är socialtjänsten eller skolpersonal. Västerås stad har utvecklat ett strukturerat arbetssätt för att hantera elever som inte kommer till skolan genom en särskild rutin för "saknade elever." Detta arbetssätt särskiljer frånvaro på grund av problematisk skolfrånvaro från fall där elever är helt saknade, och dokumenteras systematiskt i ett journalsystem. Denna differentiering gör det möjligt för skolan att agera utifrån olika orsaker till frånvaron, som exempelvis när en familj har flyttat utomlands utan att avregistrera sig eller när en elev potentiellt hålls kvar utomlands mot sin vilja. Stockholms stad bör inspireras av Västerås stad och införa ett mer systematiskt arbetssätt för att säkerställa att elever som eventuell förts utomlands mot sin vilja snabbt identifieras och att åtgärder vidtas, i dessa situationer är tid en kritisk faktor. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåldet i Stockholm.

Utbildningsnämnden

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (M) och Jan Jönsson (L)

1. Att tillstyrka motionen.
2. Att därutöver anföra:

Den moderatledda regeringen har tagit viktiga steg för att skydda barn i riskzonen. Nya juridiska åtgärder gör det nu möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands, och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling. Detta gäller särskilt i fall där omständigheterna innebär att barnet kan behöva skyddas enligt LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga). Dessa nya verktyg behöver omgående implementeras i arbetet för de som dagligen möter barn och unga, oavsett om det är socialtjänsten eller skolpersonal. Västerås stad har utvecklat ett strukturerat arbetssätt

för att hantera elever som inte kommer till skolan genom en särskild rutin för "saknade elever." Detta arbetssätt särskiljer frånvaro på grund av problematisk skolfrånvaro från fall där elever är helt saknade, och dokumenteras systematiskt i ett journalsystem. Denna differentiering gör det möjligt för skolan att agera utifrån olika orsaker till frånvaron, som exempelvis när en familj har flyttat utomlands utan att avregistrera sig eller när en elev potentiellt hålls kvar utomlands mot sin vilja. Stockholms stad bör inspireras av Västerås stad och införa ett mer systematiskt arbetssätt för att säkerställa att elever som eventuell förts utomlands mot sin vilja snabbt identifieras och att åtgärder vidtas, i dessa situationer är tid en kritisk faktor. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåldet i Stockholm.

Reservation av Claes Nyberg (C)

1. Tillstyrka motionen.
2. Att därutöver anföra följande:

Hundratals barn och unga utsätts för, riskerar eller hotas med hedersrelaterade bortföranden till utlandet. Mörkertalet är dock stort. Många elever är strandsatta i föräldrars eller släktingars hemländer och saknar möjlighet att söka stöd och hjälp. Det handlar om barn och unga som förs utomlands i syfte att bland annat undkomma myndigheters inblandning i familjen, giftas bort, könsstympas, utsätts för omvändelseförsök samt uppfostringsresor för att få en traditionell uppfostran enligt föräldrarnas kultur eller religion. Det har visat sig vara svårt att snabbt få fram siffror på hur många elever som saknas vid terminsstart i Stockholms stad. För de här eleverna kan tid vara skillnaden mellan ett liv i frihet eller inte. Tiden är kritisk. Västerås stad har utvecklat ett arbetssätt som möjliggör att särskilja olika typer av skolfrånvaro och därmed även hur man hanterar frånvaron. Stockholms stad bör inspireras av Västerås och införa ett liknande system snarast. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåld i Stockholm.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation av Olof Peterson m.fl. (M) och Leif Söderström (SD)

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra:

Vi är glada över att förvaltningen ställer sig positiv till att stärka arbetet med att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, dessa uttryck hör inte hemma i Stockholm eller i Sverige. Den moderatledda regeringen har tagit viktiga steg för att skydda barn i riskzonen. Nya juridiska åtgärder gör det nu möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands, och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling. Detta gäller särskilt i fall där omständigheterna innebär att barnet kan

behöva skyddas enligt LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga). Dessa nya verktyg behöver omgående implementeras i arbetet för de som dagligen möter barn och unga, oavsett om det är socialtjänsten eller skolpersonal. Västerås stad har utvecklat ett strukturerat arbetssätt för att hantera elever som inte kommer till skolan genom en särskild rutin för "saknade elever." Detta arbetssätt särskiljer frånvaro på grund av problematisk skolfrånvaro från fall där elever är helt saknade, och dokumenteras systematiskt i ett journalsystem. Denna differentiering gör det möjligt för skolan att agera utifrån olika orsaker till frånvaron, som exempelvis när en familj har flyttat utomlands utan att avregistrera sig eller när en elev potentiellt hålls kvar utomlands mot sin vilja. Stockholms stad bör inspireras av Västerås stad och införa ett mer systematiskt arbetssätt för att säkerställa att elever som eventuell förts utomlands mot sin vilja snabbt identifieras och att åtgärder vidtas, i dessa situationer är tid en kritisk faktor. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåldet i Stockholm.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning

Reservation av Johan Nilsson m.fl. (M), Robin Nilsen (L), Henrik Falk (C) och Runar Finnman (SD)

1. Att tillstyrka motionen.

2. Att därutöver anföra:

Den moderatledda regeringen har tagit viktiga steg för att skydda barn i riskzonen. Nya juridiska åtgärder gör det nu möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands, och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling. Detta gäller särskilt i fall där omständigheterna innebär att barnet kan behöva skyddas enligt LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga). Dessa nya verktyg behöver omgående implementeras i arbetet för de som dagligen möter barn och unga, oavsett om det är socialtjänsten eller skolpersonal. Västerås stad har utvecklat ett strukturerat arbetssätt för att hantera elever som inte kommer till skolan genom en särskild rutin för 'saknade elever'. Detta arbetssätt särskiljer frånvaro på grund av problematisk skolfrånvaro från fall där elever är helt saknade, och dokumenteras systematiskt i ett journalsystem. Denna differentiering gör det möjligt för skolan att agera utifrån olika orsaker till frånvaron, som exempelvis när en familj har flyttat utomlands utan att avregistrera sig eller när en elev potentiellt hålls kvar utomlands mot sin vilja. Stockholms stad bör inspireras av Västerås stad och införa ett mer systematiskt arbetssätt för att säkerställa att elever som eventuell förts utomlands mot sin vilja snabbt identifieras och att åtgärder vidtas, i dessa situationer är tid en kritisk faktor. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåldet i Stockholm.

Järva stadsdelsnämnd

Reservation av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M)

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra:

Den moderatledda regeringen har tagit viktiga steg för att skydda barn i riskzonen. Nya juridiska åtgärder gör det nu möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands, och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling. Detta gäller särskilt i fall där omständigheterna innebär att barnet kan behöva skyddas enligt LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga). Dessa nya verktyg behöver omgående implementeras i arbetet för de som dagligen möter barn och unga, oavsett om det är socialtjänsten eller skolpersonal. Västerås stad har utvecklat ett strukturerat arbetssätt för att hantera elever som inte kommer till skolan genom en särskild rutin för "saknade elever." Detta arbetssätt särskiljer frånvaro på grund av problematisk skolfrånvaro från fall där elever är helt saknade, och dokumenteras systematiskt i ett journalsystem. Denna differentiering gör det möjligt för skolan att agera utifrån olika orsaker till frånvaron, som exempelvis när en familj har flyttat utomlands utan att avregistrera sig eller när en elev potentiellt hålls kvar utomlands mot sin vilja. Stockholms stad bör inspireras av Västerås stad och införa ett mer systematiskt arbetssätt för att säkerställa att elever som eventuell förts utomlands mot sin vilja snabbt identifieras och att åtgärder vidtas, i dessa situationer är tid en kritisk faktor. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåldet i Stockholm.

Reservation av Kim Ekblom (C)

1. Tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra följande:

Hundratals barn och unga utsätts för, riskerar eller hotas med hedersrelaterade bortföranden till utlandet. Mörkertalet är dock stort. Många elever är strandsatta i föräldrars eller släktingars hemländer och saknar möjlighet att söka stöd och hjälp. Det handlar om barn och unga som förs utomlands i syfte att bland annat undkomma myndigheters inblandning i familjen, giftas bort, könsstympas, utsätts för omvändelseförsök samt uppfostringsresor för att få en traditionell uppfostran enligt föräldrarnas kultur eller religion. Det har visat sig vara svårt att snabbt få fram siffror på hur många elever som saknas vid terminsstart i Stockholms stad. För de här eleverna kan tid vara skillnaden mellan ett liv i frihet eller inte. Tiden är kritisk. Västerås stad har utvecklat ett arbetssätt som möjliggör att särskilja olika typer av skolfrånvaro och därmed även hur man hanterar frånvaron. Stockholms stad bör inspireras av Västerås och införa ett liknande system snarast. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåld i Stockholm.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Sophia Granswed Baat m.fl. (M) och Alice Vestlin m.fl (C)

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra:

Den moderatledda regeringen har tagit viktiga steg för att skydda barn i riskzonen. Nya juridiska åtgärder gör det nu möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands, och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling. Detta gäller särskilt i fall där omständigheterna innebär att barnet kan behöva skyddas enligt LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga). Dessa nya verktyg behöver omgående implementeras i arbetet för de som dagligen möter barn och unga, oavsett om det är socialtjänsten eller skolpersonal. Västerås stad har utvecklat ett strukturerat arbetssätt för att hantera elever som inte kommer till skolan genom en särskild rutin för "saknade elever." Detta arbetssätt särskiljer frånvaro på grund av problematisk skolfrånvaro från fall där elever är helt saknade, och dokumenteras systematiskt i ett journalsystem. Denna differentiering gör det möjligt för skolan att agera utifrån olika orsaker till frånvaron, som exempelvis när en familj har flyttat utomlands utan att avregistrera sig eller när en elev potentiellt hålls kvar utomlands mot sin vilja. Stockholms stad bör inspireras av Västerås stad och införa ett mer systematiskt arbetssätt för att säkerställa att elever som eventuell förts utomlands mot sin vilja snabbt identifieras och att åtgärder vidtas, i dessa situationer är tid en kritisk faktor. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåldet i Stockholm.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation av Lars Rottem Krangnes (C)

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra:

Hundratals barn och unga utsätts för, riskerar eller hotas med hedersrelaterade bortföranden till utlandet. Mörkertalet är dock stort. Många elever är strandsatta i föräldrars eller släktingars hemländer och saknar möjlighet att söka stöd och hjälp. Det handlar om barn och unga som förs utomlands i syfte att bland annat undkomma myndigheters inblandning i familjen, giftas bort, könsstympas, utsätts för omvändelseförsök samt uppfostringsresor för att få en traditionell uppfostran enligt föräldrarnas kultur eller religion. Det har visat sig vara svårt att snabbt få fram siffror på hur många elever som saknas vid terminsstart i Stockholms stad. För de här eleverna kan tid vara skillnaden mellan ett liv i frihet eller inte. Tiden är kritisk.

Västerås stad har utvecklat ett arbetssätt som möjliggör att särskilja olika typer av skolfrånvaro och därmed även hur man hanterar frånvaron. Stockholms stad bör inspireras av Västerås och införa ett liknande system snarast. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåld i Stockholm.

Reservation av Jonas Nilsson m.fl. (M)

1. Att tillstyrka motionen

2. Att därutöver anföra:

M-KD-L-regeringen har tagit viktiga steg för att skydda barn i riskzonen. Nya juridiska åtgärder gör det nu möjligt för myndigheter att besluta om utreseförbud för barn när det finns en påtaglig risk att de förs utomlands, och därigenom utsätts för fara som kan skada deras hälsa eller utveckling. Detta gäller särskilt i fall där omständigheterna innebär att barnet kan behöva skyddas enligt LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga). Dessa nya verktyg behöver omgående implementeras i arbetet för de som dagligen möter barn och unga, oavsett om det är socialtjänsten eller skolpersonal.

Västerås stad har utvecklat ett strukturerat arbetssätt för att hantera elever som inte kommer till skolan genom en särskild rutin för "saknade elever." Detta arbetssätt särskiljer frånvaro på grund av problematisk skolfrånvaro från fall där elever är helt saknade, och dokumenteras systematiskt i ett journalsystem. Denna differentiering gör det möjligt för skolan att agera utifrån olika orsaker till frånvaron, som exempelvis när en familj har flyttat utomlands utan att avregistrera sig eller när en elev potentiellt hålls kvar utomlands mot sin vilja. Stockholms stad bör inspireras av Västerås stad och införa ett mer systematiskt arbetssätt för att säkerställa att elever som eventuell förts utomlands mot sin vilja snabbt identifieras och att åtgärder vidtas, i dessa situationer är tid en kritisk faktor. Inga fler barn ska falla offer för hedersvåldet i Stockholm